

ono što se pod tim naslovom podrazumijeva ili da predstavlja svoje shvaćanje opće pedagogije. Niti o jednom niti o drugom nije riječ u ovoj knjizi. Naprotiv, knjiga je u cjelini orijentirana (i kao takva sadržajno strukturirana) na objašnjenje novog (kako ga autor označava) pristupa znanosti o odgoju” (*Školske novine*, br. 6/18. 2. 2014.). Kao u dobra stara vremena, u sljedećem broju oglašava se autor *Opće pedagogije* obrazlažući teze Palekčića, koji “opću pedagogiju” i “znanost o odgoju” vidi kao dvije različite, čak suprotstavljene pojave (pedagogija može bez znanosti o odgoju, dočim znanost o odgoju ne može bez pedagogije). Drži da on suprotstavlja pedagogiju kao opću teoriju odgoja samoj znanosti o odgoju, odnosno teoriju i znanost. Vujčić je ustrajan u obrani svoje nakane, odnosno da je ovim udžbenikom pokazao što je predmet pedagogije kao autonomne i integrativne znanosti o odgoju, da je prikazao različite teorije pedagogije, povijesni razvoj ideje odgoja...

Trebamo, očito, pričekati da ovaj udžbenik dođe do što većeg broja onih kojima je u prvom redu namijenjen, da oni potvrde (ili ne potvrde) opravdanost njegova objavljivanja i njegovu korisnost.

Elizabeta Serdar

Anka Došen-Dobud. *Slike iz povijesti predškolskog odgoja. Prinosi povijesti institucijskog predškolskog odgoja*. Split: Filozofski fakultet u Splitu, Rijeka: Centar za istraživanje djetinjstva – Učiteljski fakultet u Rijeci, 2013., 129 str.

Knjiga *Slike iz povijesti predškolskog odgoja. Prinosi povijesti institucijskog predškolskog odgoja* rezultat je suradničke aktivnosti Učiteljskoga fakulteta u Rijeci i Filozofskoga fakulteta u Splitu te dugogodišnjega rada i stečenog iskustva Anke Došen-Dobud, jedne od naših najvećih stručnjakinja u predškolskoj pedagogiji. Djelo se proteže na 129 stranica, a podijeljeno je na četiri poglavlja i nekoliko potpoglavlja, uz posljednji dio koji govori o autorici. Sam uvod u knjigu sastoji se od “Riječi urednika” (mr. sc. Branimir Mendeš) i “Predgovora” (Anka Došen-Dobud).

Prva tematska cjelina, pod naslovom “Počeci institucijske djelatnosti”, sadrži dva potpoglavlja: “Predvorja predškolskog odgoja” i “Povijesni pregled elemenata pravnog uređenja, položaja i uloge predškolskog odgoja u Hrvatskoj”. Prvi dio rada donosi informacije o oblicima protopredškolskoga odgoja na našim prostorima prije vremena njegova zakonskoga uređenja. Autorica u ovom dijelu poseže duboko u povijest, pa spominje “Hospital pietatis” ili “Dom milosrđa” u Dubrovniku, koji se kao ustanova, ali i kao fenomen, pojavljuje već 1432. godine. Iduća postaja na putovanju kroz prošlost našega predškolskog odgoja prikaz je pojavnosti dječjega skloništa u Istri, a priča dobiva puninu pregledom ostalih ustanova za djecu. Povijesni pregled elemenata pravnoga uređenja započinje u 19. stoljeću, kada, pod upravom bana Ivana Mažuranića, predškolski odgoj dobiva pravni okvir. Ostatak ovog potpoglavlja zauzimaju ostale sastavnice pravnoga određenja predškolskoga odgoja u prijašnjim razdobljima naše

zemlje, kao što su: ideologizacija, profil odgajatelja, broj djece u ustanovi, bit ustanova i slično.

Druga cjelina nosi naslov “Pedagozi značajni za teoriju i praksu predškolskog odgoja”. Ovaj je dio posebno značajan zbog nekoliko razloga. U prvom redu, autorica je ponudila dublji i opsežniji uvid u povijest konstituiranja ustanova ranog i predškolskog odgoja. Važno je istaknuti da se ova cjelina sastoji od dva dijela – prvi dio govori o Friedrichu Fröbelu, a drugi o Antoniji Cvijić. Tako je autorica veoma sažeto, precizno i svrhovito predstavila živote i djela rečenih stručnjaka, ali i ponudila komparacijski pregled razvoja predškolskoga odgoja u svijetu i kod nas. Dio koji govori o Fröbelu započinje životopisom, a nastavlja se prikazom njegovih pedagoških pokušaja. Vrhunac Fröbelova djelovanja zasigurno je *Kindergarten*, o čemu govori i autorica, a dio o životu i djelu tog velikog entuzijasta završava zaključnim promišljanjima, što je ujedno i kritički osvrt na Fröbelovu pedagošku baštinu. “Pedagoška ostvarenja Antonije Cvijić” nastavak je cjeline koja govori o pedagozima značajnima za razvoj predškolskoga odgoja. Spomenuta autorica napisala je kapitalno djelo pod naslovom *Rukovođ za zabavišta*, što se ujedno smatra i najznačajnijim djelom naše predškolske pedagogije. To je djelo točka oko koje se temelji proučavanje lika i djela Antonije Cvijić. Anka Došen-Dobud nastavila je prikaz stvaralaštva Antonije Cvijić usporedbom s njezinim uzorom Friedrichom Fröbelom, potom slijedi klasificiranje predškolskoga odgojnog sustava kako ga donosi Antonija Cvijić. Rad te autorice profesorica Došen-Dobud ne promatra samo s jedne točke gledišta, pa se kroz cijelo poglavlje ističe naprednost ideja s obzirom na vrijeme nastanka djela i usporedba s djelom Friedricha Fröbela – sve to s dozom kritičnosti, koja se nameće i zbog vremenske distance, ali prije svega zbog razvoja znanosti i novih spoznaja u predškolskom odgoju, psihologiji i dr. U tom duhu završava i ovo potpoglavlje, pa kraj proučavanja rada Antonije Cvijić donosi zaključna promišljanja koja su zapravo kritički osvrt na *Rukovođ za zabavišta*.

Poglavlje “Nepoznata pedagoška baština” donosi analizu djela *Teorija zabavišta*, kojem ne znamo ni autora ni nakladnika ni godinu izdanja. To je djelo obujmom dosta kratko, pa je i ova cjelina najkraća u knjizi, no ne manje važna. Autorica pregled i prikaz djela temelji ponajviše na usporedbi s Friedrichom Fröbelom i Antonijom Cvijić, točnije rečeno, s njihovim djelima. Ponovno je istaknut kritički osvrt na djelo. Autorica Došen-Dobud ističe prednosti tog rada, što je ponajviše odmicanje od pojedinih Fröbelovih ideja, te zaključuje da je to djelo, uz prije obrađeni *Rukovođ*, najbolji pokazatelj suvremenosti onodobne predškolske pedagogije na našem prostoru.

Četvrto poglavlje naslovljeno je “Neki reformski pokušaji u predškolskom odgoju”. Ova cjelina podrobnije prikazuje tri tematske jedinice: a) sadržajne koncepcije odgojno-obrazovnoga rada u dječjem vrtiću, gdje autorica donosi kratak prikaz reformskih pokušaja i znanstveno-spoznajnih iskoraka u predškolskom odgoju, b) dio o tzv. Školi djetinjstva (“Scuola dell’infanzia”), u kojem je prikazano hvalevrijedno talijansko reformsko nastojanje koje je išlo u smjeru odgovaranja potrebama vremena i dinamične budućnosti djeteta, i c) dio koji prikazuje različita stajališta i nedoumice u predškolskom odgoju, a posebno je orijentiran na tri posebna problema – akceleraciju, cilj odgoja te koncepciju predškolskoga odgoja. Za kraj autorica kaže da postoji još niz

važnih i perifernih problema vezanih uz organizaciju života i rada predškolske ustanove koje ne smijemo zanemariti.

Posljednji dio rada, pod naslovom “O autorici”, koji potpisuje urednik, donosi prikaz pedagoške baštine Anke Došen-Dobud te priloga za njenu bibliografiju.

Ovo veoma vrijedno i zanimljivo djelo izvrstan je priručnik za proučavanje i bolje razumijevanje povijesti, ali i sadašnjosti predškolskoga odgoja u Hrvatskoj. Anka Došen-Dobud ovom je knjigom izvrsno premostila jaz između prošlosti i sadašnjosti, ali i postavila pred nas imperativ razmišljanja o budućnosti odgojno-obrazovnoga sustava na predškolskoj razini. Dodatnu vrijednost djelu daje kritički stav autorice, kojim je prožet cijeli rad, a ona unatoč tomu ne upada u zamku osuđivanja pokušaja iz prošlosti, nego ih predstavlja kao veoma značajne, a ako to zbilja i jesu, i veoma napredne za vrijeme u kojem nastaju. Svjesna stalnosti promjena, autorica kaže: “Ništa nije dovršeno, sve je u procesu nastajanja, kretanja i mijenjanja. Nisu potpune ni ove slike iz povijesti predškolske pedagogije. (...) Tako i teče razvoj te na taj način mogu nastati i neke buduće *Slike iz povijesti predškolskog odgoja*.”

Vladimir Šetka

Jasminka Ledić, Stjepan Staničić i Marko Turk. *Kompetencije školskih pedagoga*.
Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, 2013., 145 str.

Autori donose čitateljstvu širokog kruga znanstvenu monografiju o profesiji školskoga pedagoga. Monografija se temelji na istraživačkom radu provedenom na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci u okviru projekta *Sveučilište i vanjsko okruženje u kontekstu europskih integracijskih procesa (009-0000000-0931, voditeljica prof. dr. sc. Jasminka Ledić)*, koji podupire Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.

Autori knjigu dijele na dva dijela. U prvom daju teorijsku osnovu provedenom istraživanju: raspravljaju o ulozi školskoga pedagoga u Hrvatskoj i njezinoj konceptualizaciji, području rada školskih pedagoga, pretpostavkama njihove profesionalnosti te kompetencijama. U drugom dijelu prikazuju rezultate empirijskoga istraživanja provedenog na uzorku od 508 školskih pedagoga zaposlenih u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj.

U uvodnoj riječi upozoravaju na nužnost (re)pozicioniranja, revizije i obnove profesije školskoga pedagoga te ozbiljne rasprave o njoj s obzirom na dinamiku promjena u odgoju i obrazovanju koja uvjetuje i nova znanja i kompetencije ulaskom Hrvatske u Europsku uniju.

Prvi dio knjige strukturiran je u četiri poglavlja, koja donose teoretsku osnovu empirijskoga istraživanja: 1) “Uloga školskih pedagoga u Hrvatskoj i njezina konceptualizacija”, 2) “Područje rada školskih pedagoga”, 3) “Pretpostavke profesionalnosti školskih pedagoga” i 4) “Kompetencije školskih pedagoga”.